

## **ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ЗМІСТОВНИХ ПРИНЦИПІВ МОТИВАЦІЇ**

Вивчення та повноцінне засвоєння будь-якої навчальної дисципліни відбувається за методичною схемою, що за окремими винятками майже однакова для усіх дисциплін економічного профілю. Така схема зберігає відпрацьовану протягом тривалого часу певну послідовність розгляду та опрацювання тем курсу, засновану на принципах, що спрощено можна характеризувати як від «простого до складного».

Реалізація цих принципів передбачає таке розташування навчального матеріалу, при якому заздалегідь визначена стрижньо-ва ідея дисципліни поступово деталізується, роз'яснюється та доповнюється новими положеннями у викладі наступних тем. Тим самим розширюється уявлення студентів про предмет курсу. Практичні заняття традиційно спрямовуються на закріплення усвідомленого знання теорії та піднесення його до рівня набутої сукупності навичок у використанні засвоєного матеріалу.

В ході реалізації вказаної вище схеми перевага, як правило, надається методам стимулювання, які ставлять студента в рамки більш-менш жорсткої опіки. Вона передбачає застосування дисциплінарних санкцій у вигляді пониженої або негативної оцінки та докорів щодо сумлінності ставлення до навчання. У кращому становищі іноді знаходяться студенти, що мають «допустиму» кількість пропусків занять з поважних або не зовсім поважних причин. Безумовно, до уваги приймають різну мотивацію, з якою приходять студенти навчатися взагалі і даній дисципліні зокрема. Слід зазначити, що приведена вище у спрощеному вигляді схема опрацювання навчального матеріалу не завжди дозволяє, навіть ціною значних зусиль відповідального за курс викладача, досягти становища високого рівня опанування дисципліною всіма без виключення студентами академічної групи. Навіть за теперішніх умов, коли значно зросла конкуренція на ринку праці, ще доволі значною лишається кількість студентів яка задовольняється «добрим» рівнем якості освоєння дисципліни і не прагне до найвищого. Це не є свідченням їх готовності до змагання на конкурсних засадах та зростаючої амбітності у досягненні високого посадового статусу. Можливо, що відповідь на це питання — тема спеціального соціального дослідження студентської аудиторії.

Якісно нова мотивація навчання в умовах посилення конкуренції в ринковому середовищі ставить перед собою не просте завдання. З одного боку сприяти становленню конкурентоздатного фахівця, озброєного сучасними предметними технологіями, з іншого — виховувати у нього гуманне ставлення до товаришів по співпраці.

Врахувати обидва моменти та сполучити їх в процесі навчання дозволяє змістовна мотивація. Її сенс проявляється в тому, щоби кожний студент повинен уявляти себе успішним підприємцем та повноправним учасником навчально-творчого процесу. Його аргументовані пропозиції та думки повинні розглядатися як змістовні та впливові рішення. Звідси витікає прагматично-проблемна організація занять, що постійно націлена на збудження думки. Лекційні та практичні заняття повинні відбуватися у режимі праці, при якому студент кожного разу відкривав би для себе якусь частину цікавого матеріалу, яка спонукала би його до прояву творчості. Не важливі масштаби індивідуальної творчої реалізації, але дуже важлива неперервність цього процесу при вивченні дисципліни.

Залучення до творчості потребує певної змістовної організаційно-методичної підтримки. На заняттях усіх видів передбачається створення атмосфери творчого пошуку, при якій студенти, завдяки планомірній, але настійливій вимогливості, залучаються до пошуку оригінальних підходів у розв'язанні навчальних завдань. Слід спонукати студента замислитись над питанням: що цього разу корисного він відкрив для себе і як це нове знання можливо використати на практиці. Підкріпивши таке ставлення навчальними завданнями різної складності, можна сформувати потрібну звичку віднаходити рішення, що є ефективним.

У справі змістовної мотивації потрібно не зупинитися на досягнутих перших позитивних результатах. Важливо продовжувати розпочату роботу до повного вичерпання часу, відведеного на вивчення курсу.

Всебічна аргументованість, переконання у правоті певної точки зору та доведеність переваг того чи іншого варіанту дій, є чи не єдиним засобом сформувати ставлення, при якому у студента виникає та поступово стверджується впевненість у власні сили. Розвиток та закріплення такого стану, у свою чергу, через усвідомлення власної значущості, спонукають студента до прояву активності у роботі над навчальними матеріалами. Підвищується і зацікавленість студента у співпраці з іншими учасниками навчання. У зв'язку із зростаючими світовими тенденціями у пере-

носі центру активності на самих студентів, роль викладача стає більше подібною на збудника та координатора навчального процесу, реалізуючого завдання певної програми навчання. Однак ефективна організація такої роботи можлива тільки при налагодженні співпраці всіх зацікавлених сторін у результативності навчання.

Одним з її прийомів є те, що в ході підготовки до практичних занять студенту пропонується розібрати спеціальну підборку індивідуальних не програмованих учбових завдань. При їх розгляді обов'язковим є прояв творчого підходу до залучення та розгляду допоміжних джерел.

Прояв ступеню кмітливості при їх використанні визначає рівень розробки цих завдань.

Залежно від стадії і опрацювання завдань студенту рекомендується продовжити роботу по його виконанні з проведенням обов'язкового аналізу недоліків.

Накопичення недоопрацьованих завдань є підставою для індивідуальних консультацій.

За рівнем творчої розробки індивідуальних та групових завдань проводиться оцінка загальної роботи студента над дисципліною. Накопичувальна система балів якості виконання завдань заохочує студента максимізувати творчі зусилля по опрацюванню курсу. За прояв творчого підходу вищого рівня нараховуються спеціальні бонусні бали.

***І. А. Балягіна, М. А. Богорад,***  
ст. викладачі кафедри педагогіки та психології

## **ВИКОРИСТАННЯ СИТУАЦІЙНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ В БІЗНЕС-ОСВІТІ**

У сучасному світі, який ввійшов у третє тисячоліття, розвиток України визначається у загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні цінності західної культури. Згідно зі «Стратегією інтеграції України до Європейського Союзу», затвердженої Указом Президента України, поряд з іншими напрямками європейської інтеграції культурно-освітній та науково-технічний займають особливе місце. Як зазначено в цьому документі «... розвиток вищої освіти треба розглядати у контексті тенденцій розвитку світових освітніх систем, у т. ч. європейських, ... впровадити сучасні технології навчання з високим рівнем